[2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 501

ਬਿਮਲਾ ਤਿਵਾਰੀ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰ. 834-835 ਦਾ 2023)

16 ਜਨਵਰੀ, 2023

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਜ਼ਮਾਨਤ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ-ਵਿਚਾਰ-ਵਿਚਾਰ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। – ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ - ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ -

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ

ਵਾਧੂ-ਆਰਡੀਨੈਰੀ ਨਿਆਂਇਕਤਾਃ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ.) 2023 ਦੇ ਨੰਬਰ 834-835.

ਸੀਆਰਐਲਐਮਐਨ ਨੰਬਰ 15125 ਅਤੇ 2022 ਦੇ 19515 ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.11.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਸ਼ੈਰਿਆ ਸਹਾਏ, ਐੱਡ. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨਃ

ਆਰਡਰ

1. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 14.11.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੀਆਰਐਲ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ। ਵੱਖ ਵੱਖ. ਕੇਸ ਨੰ. 2022 ਦਾ 15125 ਅਤੇ 2022 ਦਾ 19515, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2, ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 75,000/- ਰੁਪਏ (ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ) ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਅਤੇ 420 ਅਤੇ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਅਤੇ ਮੰਗਣੀ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 6,00,000/- ਰੁਪਏ (ਛੇ ਲੱਖ) ਨਕਦ ਦਿੱਤੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ।

4. ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-IV, ਪਟਨਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੰ. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 2019 ਦੇ 5967 ਨੂੰ ਵੀ 02.04.2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 14.09.2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 21.12.2021 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-IV, ਪਟਨਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 14.11.2022 ਦੇ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਜੈ ਮਾਲਵੀਆ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 10.03.2022 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 2021 ਦਾ ਨੰਬਰ. 32384 ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ) ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (' ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ.) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਗਣੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 75,000/- ਰੁਪਏ (ਸੱਤਰ-ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ) ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ।

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 82 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।

8. ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਬਲਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 75,000/- ਰੁਪਏ (ਸੱਤਰ-ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ) ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

9. ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਖਾਸ ਤੌਰ' ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ।

10. ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜਨ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ; ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

11. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

12. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਨੂੰ 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ) ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਤੱਥ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ 14.11.2022 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ

"... ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਜੈ ਮਾਲਵੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ. 2021 ਦਾ ਨੰਬਰ. 32384, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਛੇ ਲੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਿਮਲਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੈਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

13. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.03.2022, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਉਕਤ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਤ ਤੱਥ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ। ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ) ਅਤੇ ਮਿਤੀ 10.03.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਮਿਤੀ 10.03.2022 ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਰਕਮ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.03.2022, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਪ.

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 406 ਅਤੇ ਡੀ. ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਰਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਨੰਬਰ 283114 ਵਾਲਾ ਮਿਤੀ 28.02.2022 ਦਾ 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ) ਦਾ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। (ਬਿਮਲਾ ਤਿਵਾਰੀ).

ਬਿਨੈਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜੰਗਲਾਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੱਕਨਪੁਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਪ ਮੰਡਲ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਨਾ ਸਦਰ, ਪਟਨਾ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ 10,000/- (ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ) ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਹੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੋ ਜ਼ਾਮਨੀਆਂ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 2018 ਦੇ 346, ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.03.2022 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ 6,00,000/- (ਛੇ ਲੱਖ) ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਹਨ।

16. ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ 10.03.2022 ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 14.11.2022 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ

75, 000/- ਰੁਪਏ (ਸੱਤਰ-ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ) ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2. ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ. 2 ਦੁਆਰਾ 75,000/- ਰੁਪਏ (75 ਹਜ਼ਾਰ) ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

18. ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE